

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет природничих наук

Кафедра біології та екології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК. ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА ТА СТАЛІЙ РОЗВИТОК

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітній компонент загальноосвітнього спрямування

Затверджено на засіданні кафедри біології та екології
Протокол № 4 від “6” листопада 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Екологічна освіта та сталий розвиток
Викладач (-і)	Різничук Надія Іванівна
Контактний телефон викладача	0500525193
Е-mail викладача	nadiia.riznychuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год., II, III, IV курс, 3, 4, 5, 6, 7, 8, семестр, залік
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro
Консультації	Очні групові та онлайн-консультації
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Дисципліна «Екологічна освіта та сталий розвиток» спрямована на формування у студентів системного уявлення про взаємозв'язки між природним середовищем, суспільством та економікою, а також розуміння принципів сталого розвитку як основи сучасного цивілізаційного поступу. У курсі розглядаються теоретичні та практичні аспекти екологічної освіти, проблеми охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів, екологічної етики, глобальні екологічні виклики та роль освіти у формуванні екологічно відповідальної поведінки.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою вивчення дисципліни є формування у майбутніх фахівців екологічної свідомості, компетентностей із питань сталого розвитку, здатності приймати рішення з урахуванням екологічних, соціальних і економічних наслідків.</p> <p>У результаті вивчення курсу студенти повинні:</p> <ul style="list-style-type: none"> знати основні поняття, принципи та стратегії сталого розвитку; розуміти екологічні проблеми сучасності на глобальному, національному та локальному рівнях; уміти застосовувати засади сталого розвитку у професійній та повсякденній діяльності; сприяти формуванню екологічної культури в суспільстві. <p>Дисципліна має міждисциплінарний характер і є важливою складовою підготовки фахівців будь-якої спеціальності, орієнтованої на забезпечення гармонійної взаємодії людини і природи.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК4. Навички міжособистісної взаємодії та роботи в команді.</p> <p>ЗК5. Здатність діяти на основі етичних міркувань, дотримуватися принципів соціальної відповідальності.</p> <p>ЗК6. Здатність усвідомлювати потребу в сталому розвитку суспільства та власної ролі в цьому процесі.</p> <p>ФК1. Розуміння взаємозв'язків між природними, соціальними та економічними системами.</p> <p>ФК2. Здатність оцінювати вплив людської діяльності на довкілля та пропонувати екологічно обґрунтовані рішення.</p> <p>ФК3. Здатність застосовувати принципи сталого розвитку у професійній діяльності.</p> <p>ФК4. Усвідомлення значення екологічної освіти у формуванні екологічної культури суспільства.</p> <p>Після завершення вивчення дисципліни студент повинен:</p> <p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - основні поняття, принципи та концепції екологічної освіти та сталого розвитку; 	

- міжнародні та національні документи у сфері екологічної політики та сталого розвитку;
- основні екологічні проблеми сучасності, їх причини та наслідки.

Уміти:

- аналізувати екологічні аспекти суспільного розвитку та професійної діяльності;
- оцінювати екологічні ризики та наслідки прийнятих рішень;
- розробляти пропозиції щодо підвищення рівня екологічної культури у власному професійному середовищі.

Бути здатним:

- діяти відповідально щодо природного середовища;
- застосовувати принципи сталого розвитку при плануванні та реалізації проектів;
- формувати власну систему екологічних цінностей і брати участь у просвітницьких ініціативах, спрямованих на сталий розвиток.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	16
практичні	14
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Предметна спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3, 4, 5, 6, 7, 8	-	II, III, IV	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин		
	лекції	практичні	сам.роб.
Тема 1. Концепція сталого розвитку: сутність, становлення та глобальні виклики сучасності. Вступ до екологічної освіти та концепції сталого розвитку. Сутність екологічної освіти, її роль у сучасному світі. Історія формування ідей сталого розвитку, основні міжнародні документи (Декларація Ріо, Цілі сталого розвитку ООН тощо).	2	-	6
Тема 2. Природне середовище як основа життя людини. Структура та функціонування екосистем. Взаємозв'язок людини і природи. Антропогенний вплив на довкілля.	2	2	8
Тема 3. Глобальні екологічні проблеми сучасності. Зміна клімату, виснаження природних ресурсів, забруднення довкілля, втрата біорізноманіття, деградація земель, енергетичні виклики.	2	2	8
Тема 4. Екологічна освіта як механізм реалізації державної екологічної політики України.	2	2	8
Тема 5. Соціальні, економічні та екологічні складові сталого розвитку. Трирівнева модель сталого розвитку (економіка – суспільство – довкілля). Баланс інтересів та механізми їх узгодження.	2	2	8

Тема 6. Екологічна свідомість і культура особистості. Формування екологічного світогляду, екологічна етика, екологічно відповідальна поведінка. Роль освіти та ЗМІ у формуванні екологічної культури.	2	2	8
Тема 7. Освіта для сталого розвитку (Education for Sustainable Development, ESD). Підходи, принципи, методи та інноваційні освітні практики для формування компетентностей сталого розвитку.	2	2	7
Тема 8. Екологічні ініціативи, проекти та волонтерство. Приклади успішних практик екологічної освіти, студентських та громадських екопроектів. Проектна діяльність як інструмент формування сталого мислення.	2	2	7
Заг.:	16	14	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання курсу	<p>Оцінювання – це заключний етап навчальної діяльності студента, спрямований на визначення успішності навчання.</p> <p style="text-align: center;">Методи контролю:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поточний контроль здійснюється шляхом опитування/тестування кожної теми теоретичного матеріалу, захисту практичної роботи. 2. Залікова робота. <p>Оцінка з даного курсу виставляється як сума оцінок за практичні заняття та оцінки за індивідуальне завдання.</p> <p>Поточний контроль здійснюється шляхом опитування/тестування по кожній темі теоретичного матеріалу, захисту всіх практичних робіт, оцінювання виконання індивідуального завдання (проект, реферат, мультимедійна презентація, тощо). При цьому враховуються відвідуваність занять, активність та креативність студента при виконанні кожного завдання.</p>
Вимоги до письмової роботи	<p>У письмовій роботі студент повинен продемонструвати уміння синтезувати теоретичні і практичні знання, отримані в межах дисципліни. Під час підсумкового екзаменаційного завдання розглядаються контрольні питання, тести, лексичний мінімум, ситуаційні кейси, запропоновані у методичних розробках для студентів, здійснюється контроль практичних навиків і умінь за темами змістового модуля. Усі відповіді повинні бути подані чітко, грамотно, у заданій послідовності.</p>
Практичні заняття	<p>При оцінюванні практичних занять враховується: рівень теоретичної підготовки та виконання завдань для СРС, розуміння мети та завдання роботи, самостійність та акуратність виконання та оформлення роботи, якість отриманих результатів, заповнення таблиць, виконання малюнків тощо, логічність та грамотність зроблених висновків. Максимальна кількість балів за практичну роботу - 100.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Підсумковий контроль здійснюється після завершення вивчення всіх тем навчальної дисципліни. До підсумкового контролю допускаються студенти, які були присутні на всіх передбачених програмою лекційних і практичних заняттях і при вивченні кожної теми набрали не менше 50-ти балів. Студентам, які мали пропуски занять, дозволяється ліквідувати заборгованість протягом наступних після пропуску двох тижнів.</p>
Підсумковий контроль	<p>Форма контролю: залік. Форма здачі: комбінована (письмова з усним захистом).</p>

7. Політика курсу

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатів навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням: «Положення про запобігання академічному плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника <https://is.gd/tB2zi9>

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

В Університеті діють морально-етичні принципи та правила поведінки викладачів і студентів, яких слід дотримуватися у своїй діяльності, прописані в Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://is.gd/eeiJX8> Ліквідація академічної заборгованості, перескладання змістових модулів та оскарження результатів оцінювання проводиться згідно порядку прописаного в «Порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника» <https://is.gd/EtCjNG>

Завдання, які студент виконав пізніше зазначених кінцевих термінів не приймаються і повинні бути відпрацьовані індивідуально. Винятком із цього правила є наявність поважної причини з її документальним підтвердженням.

Неприпустимі списування, студент повинен вільно володіти матеріалом.

Якщо студент пропустив більше 50% занять, він повинен пройти тестування на сайті дистанційного навчання і тільки тоді буде допущений до написання екзаменаційної роботи.

Обов'язковим для допуску до екзамену є відвідування більше 50% занять, робота на заняттях, виконання тестових завдань.

По завершенні вивчення курсу здобувачі вищої освіти мають можливість пройти опитування у системі Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності <https://d-learn.pnu.edu.ua/> щодо удосконалення якості навчання. Анкета носить анонімний характер і включає 10 запитань, відповіді на них будуть використовуватися лише в узагальненому вигляді.

Заповнення анкет є важливою складовою навчальної активності студентів, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати їх пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

Можливість зарахування результатів неформальної освіти. Рекомендовані платформи: Coursera, EdX, Prometheus.

8. Рекомендована література

1. Екологічна культура: навчальний посібник. / В.І. Дубовий, О.В. Дубовий. – Херсон: Гринь Д.С., 2016. 256 с.

2. Крисаченко В.С. Екологічна культура: теорія і практика / В.С. Крисаченко. – К. : "МП Леся", 2009. – 364 с.

3. Екологічна культура : методичні рекомендації для самостійної роботи студентів / Мирослава Петровська. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2013. – 84 с. Інформаційні ресурси

4. Матеріали до дисципліни: <https://moodle.chnu.edu.ua/login/index.php>; <https://moodle.chnu.edu.ua/mod/assign/view.php?id=84391>

5. Петрук В. Г. Екологічне виховання у вищій школі [Електронний ресурс]/ В.Г. Петрук, І.І. Безвозюк, Т.І. Панченко. Режим доступу до ресурсу :http://conf.vntu.edu.ua/humed/2010/txt/Petruk_Bezvozyuk_Panchenko.php.

6. Жофчак З.З. Важливість формування екологічної культури дитини, її гармонійних відносин з природою в умовах навчально-виховного комплексу культурологічного спрямування [Електронний ресурс] / З.З. Жофчак // Доповідь на Всеукраїнській конференції

«Екологічна освіта і виховання: досвід та перспективи». Режим доступу до ресурсу : <http://www.ecoleague.net/34903999-235.html>

7. Гнезділова В. Використання онлайн-лабораторій та симуляторів на уроках біології /Вікторія Гнезділова, Тетяна Микитин, Надія Різничук, Андріана Приймак. Вісник Дніпровської академії неперервної освіти. Серія «Філософія. Педагогіка» № 1(8), 2025, С. 143-150. DOI: <https://doi.org/10.54891/2786-7013-2025-1>

8. Gniezdilova, V., Mykytyn, T., & Riznychuk, N. (2024). QUEST AS A MEANS OF REFLECTION DURING A STEM-EXCURSION. Mountain School of Ukrainian Carpaty, (30), 46–51. <https://doi.org/10.15330/msuc.2024.30.46-51>

Викладач

Надія РІЗНИЧУК